

## ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Снігур Лариси Анатоліївни на тему: «Дискурс волонтерства: лінгвокультурологічний вимір», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії Служби безпеки України 08 грудня 2020 року, протокол № 11, уточнено 27 лютого 2025 року, протокол № 2.

## ВИТЯГ

з протоколу № 09 розширеного засідання кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики від 19 травня 2025 року

## ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Презентація наукових результатів дисертації здобувачки Снігур Лариси Анатоліївни на тему «Дискурс волонтерства: лінгвокультурологічний вимір», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України Компанцева Лариса Феліксівна.

Дисертація виконувалась на кафедрі стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України.

## ПРИСУТНІ:

Професор кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України Кузьменко В.І., д. філол. н., професор – *головуючий*; доцент кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Черненко Т.В., к. філос. н. – *секретар*.

**Кафедра стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії СБ України:** завідувач кафедри Компанцева Л.Ф., д. філол. н., професор; доцент кафедри Федоренко Л.Р.; ст. викладач кафедри Легкоконець В.О.

### **Запрошені:**

**Керівництво інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій та центру стратегічних комунікацій Національної академії СБ України:** директор Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Шестаков В.І., д. техн. н., доцент; заступник директора (з навчальної та наукової роботи) Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Кравець В.М., к. техн. н., старший науковий співробітник; директор центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Гребенюк В.М., д. юрид. н., старший дослідник.

**Спіробітники кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України:** завідувач кафедри Івасишина Т.А., к. філол.н., доцент; доцент кафедри Гладченко А.М., к. філол. н., доцент; доцент кафедри Комарова О.С., к. філол.н.; ст. викладач кафедри Ніколаеску Е.В., к. філол. н. доцент.

**Спіробітники кафедри українського ділового мовлення Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України:** завідувач кафедри Голіченко Л.М., к. філол. н., доцент; професор кафедри Демська О.М., д. філол. н., професор.

**Запрошені спіробітники Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка:** професор кафедри східнослов'янської філології та інформаційно-прикладних студій Снитко О.С., д. філол. н., професор; доцент кафедри стилістики та мовної комунікацій Сизонов Д.Ю., д. філол. н.; завідувач кафедри східнослов'янської філології та інформаційно-прикладних студій Бондаренко О.О., к. філол. н., доцент.

Серед присутніх 5 докторів філологічних наук, 1 доктор юридичних наук, 1 доктор технічних наук, 6 кандидатів філологічних наук, 1 кандидат філософських наук, 1 кандидат технічних наук, у тому числі за профілем поданої на розгляд дисертації: докторів наук – 5, кандидатів наук – 6.

### **СЛУХАЛИ:**

Презентацію результатів дисертаційної праці доцента кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Снігур Лариси Анатоліївни на тему «Дискурс волонтерства: лінгвокультурологічний вимір», подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 – Філологія.

Дисертаційну роботу присвячено дослідженню дискурсу волонтерства в лінгвокультурологічному вимірі. У праці визначено параметри дискурсу волонтерства як типу соціальної поведінки; проаналізовано спільні та притаманні концепту *ВОЛОНТЕР* значення в американській, українській та російській лінгвокультурах; доведено дискурсоутворювальну роль концепту *ВОЛОНТЕР* в

дискурсі волонтерства на підставі аналізу дискурсивних фрагментів, представлених в інформаційному просторі США, України, РФ періоду повномасштабного вторгнення Росії в Україну (лютий 2022 р. – жовтень 2024 р.); обґрунтовано, що дискурс волонтерства є маркером розвитку демократичного суспільства; зафіксовано тенденцію до формалізації дискурсу волонтерства в тоталітарному суспільстві та його маніпулятивне використання для ввалювання деструктивної політики країни-агресорки.

Волонтерський рух є важливим складником соціальної структури сучасного суспільства. Він відіграє ключову роль у стимулюванні змін на різних рівнях – від локальних до глобальних. Волонтери допомагають реагувати на актуальні соціальні виклики, надаючи підтримку у сферах, де державні та приватні інститути не завжди можуть забезпечити швидкий і належний рівень допомоги. Динамічні соціальні, економічні та екологічні зміни у світі та окремих країнах зумовили трансформації дискурсу волонтерства, виокремили його лінгвокультурологічну домінанту — волонтерську діяльність.

В умовах гібридної війни дискурс волонтерства є дієвим інструментом налагодження соціальної згуртованості, а тому його лінгвістичне вивчення набуває актуальності для забезпечення безпеки держави, адже дозволяє: 1) ідентифікувати рівень мобілізаційної готовності суспільства в умовах криз та потенціал громадян для самоорганізації у кризових ситуаціях (війна, природні катастрофи, пандемії тощо); 2) дослідити, які когнітивно-комунікативні механізми є дієвими для формування громадянської солідарності й довіри до державних інституцій; визначити продуктивні комунікативні стратегії для забезпечення діалогу між громадянським суспільством і державними інституціями; 3) визначити наративи, актуальні у вимірі забезпечення національної безпеки. За таких умов дискурс волонтерства не лише відображає культурні та соціальні норми, притаманні сучасному суспільству, а й виступає маркером стійкості держави, її здатності до самозахисту завдяки активній участі громадян у спільному добробуті.

**Метою дисертаційної праці** є виявлення когнітивно-прагматичних та наративних особливостей організації дискурсу волонтерства в американській, українській і російській лінгвокультурах періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну (лютий 2022 року – жовтень 2024 року).

**Об'єкт дослідження** – дискурсивні практики волонтерства.

**Предметом дослідження** є дискурс волонтерства у лінгвокультурологічному вимірі.

**Композиційно робота складається** зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків, списку літератури, списку використаних джерел та додатків.

**Наукова новизна отриманих результатів** полягає в тому, що робота є першим комплексним дослідженням дискурсу волонтерства в лінгвокультурологічному вимірі, за результатами якого зроблено висновки щодо позиціонування в дискурсі волонтерства державних комунікативних стратегій щодо зовнішньої і внутрішньої політики, зокрема в умовах війни. Найбільш важливими науковими положеннями, що сформульовані в дисертації та винесені на захист, убачаються такі:

*уперше:*

– системно проаналізовано дискурс волонтерства в американській, українській і російській лінгвокультурах періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну; доведено, що в ЛК США і УЛК розвиток дискурсу волонтерства зумовлений демократичними процесами розбудови громадянського суспільства, в РЛК – деструктивною державною політикою країни-агресорки, спрямованою на залучення громадян до загарбницьких війн;

– обґрунтовано дискурсоутворювальну роль концепту *ВОЛОНТЕР*, що пов'язано з особливостями вияву, відбиття і фіксації в мові й дискурсі когнітивно-прагматичних трансформацій у сфері волонтерської діяльності, зумовлених російсько-українською війною;

*удосконалено:*

– підходи до розгляду лінгвокультури як простору забезпечення інформаційної безпеки Держави, зокрема визнано, що в умовах повномасштабного вторгнення РФ в нашу Державу відбулося принципове відмежування української лінгвокультури, орієнтованої на демократичні форми розбудови загальнонаціонального дискурсу, від російської – спрямованою на закріплення концептів *ТОТАЛІТАРИЗМ* і *АГРЕСІЇ* як дискурсоутворювальних;

– концепт-аналіз у частині формування концептуально-тематичних груп, наповнення яких з'ясовувалося за допомогою технології Великих Даних, що дозволило визначити принципову відмінність значенневих компонентів концепту *ВОЛОНТЕР* в УЛК та РЛК (зокрема 'людина, яка за власним бажанням допомагає нужденним' – для УЛК, 'людина, яка приєдналася до війська, добровільно підписала контракт з Росгвардією' – для РЛК);

*дістали подальшого розвитку:*

– дискурсивний підхід до дослідження концептів як основи формування національної системи цінностей, національної стійкості в умовах війни;

– наративний дискурс-аналіз у частині щодо «битви наративів» як маркеру соціально-політичної ситуацій в окремій державі і світі загалом; доведено, що інтенсивність трансформації наративів (на прикладі дискурсу волонтерства) зумовлена станом стабільності або напруженості соціально-політичної ситуації, зокрема відсутність воєнних дій зумовлюють стабільність стратегічного наративу;

– аналіз гендерних концептів у вимірі демократичного розвитку загальнонаціонального дискурсу. Зокрема визначено, що тенденція до використання фемінітиву *волонтерка* в УЛК є свідченням визнання рівноправної участі жінок у захисті Держави; використання в РЛК іменувань *волонтер* або *жінка-волонтер* замість *волонтерка* в РЛК є маркером її патріархатної спрямованості.

**Результати.** У дисертації запропоновано теоретичне вирішення важливого наукового завдання, яке полягає у виявленні когнітивно-прагматичних та наративних особливостей організації дискурсу волонтерства в американській, українській і російській лінгвокультурах періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну (лютий 2022 року – жовтень 2024 року). Здобуті результати,

реалізовані мета і завдання дослідження дали підстави сформулювати такі основні висновки:

1. З'ясовано, що в умовах російської агресії українська лінгвістика переорієнтовується на вирішення практичних питань забезпечення безпеки держави, зокрема розбудови дискурсу національної стійкості, формування і впровадження національного стратегічного нарративу, дослідження битви національних і ворожих нарративів, комунікативних стратегій позиціонування Держави у світі. Для вирішення цих завдань актуальності набуває теорія нарративного дискурсу як форми мовленнєвої або текстової організації, що відображає когнітивно-комунікативну стратегію репрезентації подій у часово-просторовій послідовності через структуру оповіді. Нарративний дискурс поєднує лінгвальні засоби з комунікативними інтенціями мовця і передає інтерпретацію дійсності через суб'єктивну оцінку, експресивність та послідовний виклад подій із позиції наратора. Визначаємо, що соціальні умови та чинники безпосередньо впливають на зміст і форму дискурсивних подій, водночас сам дискурс здатен змінювати, відтворювати, конструювати соціальні події, позиціонувати учасників дискурсивної ситуації й структурувати когнітивно-комунікативні зв'язки в суспільстві. Концепти, актуальні для певних соціально-політичних ситуацій, можуть відігравати дискурсоутворювальну роль.

З цих позицій у праці феномен волонтерства розглянуто в лінгвокультурологічному вимірі, а дискурс волонтерства – як соціальну практику і тип соціальної поведінки, трансльовані через систему нарративів стратегічного і оперативного рівня. Нарративний вимір дискурсу волонтерства відображає стан розвинутої громадянського суспільства, орієнтованість національної картини світу на демократичні перетворення держави (США, Україна) або панування в ній тоталітаризму (РФ).

Дослідження дискурсу волонтерства в лінгвокультурологічному вимірі дозволило запропонувати комплексну методику його аналізу за таким алгоритмом: I. *Аналіз і синтез* джерельної бази дослідження, виокремлення за допомогою аналітичного сервісу Attack Index фрагментів дискурсу волонтерства в американському, українському, російському медіапросторах для подальшого аналізу. Опис зв'язків лексеми-вербалізатора *ВОЛОНТЕР* із позначеною категорією в досліджуваних мовах. II. Аналіз концепту *ВОЛОНТЕР* як дискурсоутворювального в дискурсах волонтерства США, України, РФ: 1) зіставний аналіз лінгвокультурологічної історії концепту *ВОЛОНТЕР* у досліджуваних ЛК; 2) етимологічний, семантичний і лексикографічний аналізи лексичних одиниць, які номінують концепт *ВОЛОНТЕР* (за даними лексикографічних джерел); 3) інтерпретативний аналіз асоціацій і даних синонімічних словників щодо сприйняття концепту *ВОЛОНТЕР* носіями зіставлюваних ЛК; 4) концептуально-тематичний аналіз лексичних одиниць, що позиціонують концепт *ВОЛОНТЕР* у міжнародних, американських, українських і російських нормативно-правових документах. III. Дискурс- і контент-аналізи дискурсу волонтерства в медійному просторі США, України і РФ за період повномасштабного вторгнення Росії в Україну (лютий 2022 р. – жовтень 2024 р.):

1) дискурс і контент-аналізи дискурсоутворювальної ролі концепту *ВОЛОНТЕР* у формуванні і трансформації нарративного дискурсу в медійному просторі досліджуваних країн; 2) *нарративний дискурс-аналіз* дискурсу волонтерства, зокрема аналіз комунікативних стратегій упровадження нарративів різного рівня і динаміки їхніх змін під час російсько-української війни; 3) концептуально-тематичний аналіз із використанням результатів *контент-аналізу* концептуально-тематичних груп концепту *ВОЛОНТЕР*, які репрезентовані в нарративах стратегічного й оперативного рівнів; 4) зіставлення отриманих за результатами другого і третього етапів дослідження КТГ та їхнього наповнення на підставі *зіставного методу і методу узагальнення*. IV. Узагальнення результатів дослідження та висновки про лінгвокультурні особливості дискурсу волонтерства в досліджуваних ЛК із застосуванням *загальнонаукових методів аналізу, синтезу та узагальнення*.

2. Запропоновано дискурс волонтерства визначати як соціальну практику і тип соціальної поведінки, що базується на принципах гуманності, безоплатності, неупередженості, довіри й впроваджує комунікативні стратегії альтруїстичної діяльності, добровільності, національної стійкості, соціальної активності. До складників дискурсу волонтерства віднесено такі: базові концепти, комунікативні стратегії, соціальну зумовленість типу поведінки, керованість розвитком дискурсу, учасників дискурсивної ситуації, нарративну організацію. Доведено, що у всіх досліджуваних ЛК представлено в дискурсах волонтерства концепти *АЛЬТРУЇСТИЧНІСТЬ* і *ГУМАННІСТЬ*; наявні комунікативні стратегії альтруїстичної діяльності й добровільності; присутні учасники дискурсивної ситуації – суб'єкти волонтерської діяльності (волонтери) і об'єкти волонтерської діяльності (отримувачі допомоги). У той же час комунікативна стратегія національної стійкості, спрямована на зміцнення соціальної єдності та підвищення рівня громадянської свідомості, має різне наповнення в досліджуваних ЛК, що зумовлено національно-політичною ситуацією: в умовах російської агресії в УЛК вона спрямована на формування патріотизму, об'єднання нації для підтримки ЗС України; у РЛК – просування цінностей «руського миру» і пропагандистських нарративів, вуалювання агресивних дій, об'єднання громадян для контролю їх дій державою. Також розвитком дискурсу волонтерства в США і Україні опікуються волонтери і волонтерські організації, в РФ – держава, яка перебрала на себе контроль за цією діяльністю, тим самим було спотворено ціннісну систему волонтерства

3. Визначено спільні та національно-специфічні ознаки концепту *ВОЛОНТЕР* у досліджуваних ЛК, зокрема виокремлено низку спільних концептуально-тематичних груп, що характеризують концепт *ВОЛОНТЕР*: «Суб'єкти волонтерської діяльності», «Типи об'єднань волонтерів», «Залучення до волонтерської діяльності», «Розвиток ефективного волонтерства»; національні відмінності полягають у наповненні цих груп лексичними маркерами, зокрема: для ЛК США і УЛК притаманне узагальнене сприйняття поняття *волонтер* як людини, яка надає допомогу на альтруїстичному підґрунті; у РЛК відбувається розподіл за напрямом діяльності, зокрема пропагандистської (*волонтеры Победы*), регіональної

приналежності (*иркутские волонтеры, волонтеры Северной Осетии, тюменские волонтеры*), за належністю до організації, яка здійснює керування їхньою діяльністю, знецінюючи тим самим принципи волонтерства (*волонтеры гуманитарной миссии «Единая Россия», волонтеры «Еда жизни», волонтеры «Роснефти»*).

Аналіз КТГ довів, що специфічність позиціонування концепту *ВОЛОНТЕР* у досліджуваних ЛК зумовлена лінгвокультурологічною історією цього концепту в національних концептуальних картинах світу та соціально-політичною ситуацією в державах, зокрема кризовими подіями.

У ЛК США та УЛК концепт *ВОЛОНТЕР* містить значеннєвий компонент ‘демократичність’. Національно-специфічні ознаки зумовлені позиціонуванням громадянського суспільства як активного актора дискурсивної ситуації для ЛК США – наявність значеннєвого компоненту ‘громадянська відповідальність’ в основі концепту *ВОЛОНТЕР*, що пояснюється історичними традиціями волонтерства, в УЛК – ‘національна стійкість’, що зумовлено російсько-українською війною в об’єднанні громадян у захисті Держави і допомоги військовим. Визначено, що під час повномасштабної війни в українській концептуальній картині світу поширені два незалежних концепти – *ВОЛОНТЕР* і *ВОЛОНТЕРКА*, що є маркером демократичного розвитку дискурсу волонтерства, де визнано рівність прав жінок і чоловіків у захисті Держави.

У російській концептуальній картині світу *ВОЛОНТЕРКА* є субконцептом концепту *ВОЛОНТЕР*, що свідчить про її патріархатну усталеність. Також як специфічну для РЛК ознаку зафіксовано гібридизацію концепту *ДОБРОВОЛЕЦЬ/ВОЛОНТЕР*, що формується на перетині мілітарного і гуманітарного дискурсів. Прагматика цієї гібридизації зумовлена створенням ілюзії формування громадянського суспільства, можливості права і свободи вибору; розмивання значення лексем-вербалізаторів *доброволец/волонтер* у РЛК. У РЛК концепт *ВОЛОНТЕР* містить значеннєвий компонент ‘підконтрольність держави’.

Результати асоціативного експерименту підтвердили дані лексикографічного і семантичного аналізів, зокрема спільність для всіх досліджуваних лінгвокультур мілітарного значення. Проте в УЛК не репрезентовано значення ‘приєднатися до війська’, а представлено ‘допомагати війську’. У РЛК формується образ волонтера як особи, яка спрямовує зусилля на підтримку агресивних загарбницьких дій РФ, що позиціонуються як визвольні; керуються державою; беруть участь у маніпулятивних комунікаціях РФ.

4. Доведено дискурсоутворювальну роль концепту *ВОЛОНТЕР* у міжнародних та національних нормативно-правових документах, що закріплює правовий статус волонтерської діяльності. У правовому дискурсі США доміантними є такі значеннєві компоненти концепту *ВОЛОНТЕР*, як: ‘взаємодія держави й громадянського суспільства’, ‘інклюзивність’, ‘формування довіри між владою, бізнесом і громадою’; України – ‘неприбутковість’, ‘добровільність’, ‘законність’, ‘гуманність’, ‘рівність’; РФ – ‘участь у пропагандистських кампаніях’, ‘застосування технологій «м’якої сили»’, ‘допомога державі у веденні війни’, ‘конструювання образу країни-визволительки’, ‘пропагування традиційних сімейних цінностей’, ‘увічнення пам’яті учасників воєнних дій проти України та

інших держав', 'співпраця з безпековими структурами з метою нейтралізації протестних настроїв'. Отже, комунікативні стратегії правового дискурсу США і України спрямовані на розбудову демократичного суспільства, РФ – на формування симулякрної реальності, що маскує деструктивні аспекти волонтерства й впроваджує авторитаризм.

Реалізований у міжнародних і національних нормативно-правових документах дискурсоутворювальний потенціал концепту *ВОЛОНТЕР* зумовлює формування термінологічної парадигми, що репрезентує волонтерську діяльність та засвідчує рівень її інституалізації й формалізації в досліджуваних лінгвокультурах.

5. Визнано, що інтенсивність трансформації наративів дискурсу волонтерства зумовлена станом соціально-політичної ситуації. Відносна соціально-політична стабільність, відсутність воєнних дій зумовлюють стабільність стратегічного наративу. Прикладом є американський стратегічний наратив «*Волонтерство – складник сучасного суспільства*», який зберіг цілісність попри зміни наративів на оперативному рівні (наративи в інформаційному просторі США 2022 – 2023 рр.: «*Волонтери допомагають вирішувати нагальні питання громади*»; «*Волонтери допомагають українським біженцям; бійці-добровольці долучаються до війни в Україні*»; наративи в інформаційному просторі США 2024 р.: «*Волонтери допомагають вирішувати нагальні питання громади*»; «*Бійці-добровольці беруть участь у бойових діях*»; «*Волонтери – активна частина суспільно-політичного життя країни*»). Поштовхом до формування нових стратегічних наративів в українському дискурсі волонтерства в умовах російської агресії виступають резонансні події у фізичному просторі (початок воєнних дій, атаки на цивільну інфраструктуру, катастрофи). Зафіксовано трансформацію стратегічного наративу «*Волонтери – потужна сила України*» (2022 – 2023 рр.) у стратегічний наратив «*Волонтери – люди, які творять історію*» (2024 р.), що засвідчує прагнення держави і суспільства посилити підтримку волонтерського руху та протистояти руйнації його образу через діяльність псевдоволонтерів.

Аналіз стратегічних наративів дискурсу волонтерства РФ довів їхню трансформацію, зумовлену інструменталізацію волонтерства як засобу державного контролю й пропаганди. Зміна наративу «*Волонтерство – традиція і культурна риса народів РФ*» на «*Ми разом!*» відображає прагматичну мету влади – посилити вертикаль управління і контролю над активною частиною громадян через залучення волонтерських ініціатив до державної структури, що суперечить принципу добровільності, який є основоположним для волонтерського руху. Структури «Єдиної Росії» та РПЦ стають активними акторами волонтерського дискурсу, керують його розвитком і трансформують комунікативні стратегії – від альтруїстичних на такі, що спрямовані на підтримку агресії в Україні, що підтверджує тенденцію до централізації та політизації громадських ініціатив у РФ.

Отже, дослідження лінгвокультурологічного виміру дискурсу волонтерства демонструє прикладні можливості лінгвістики у сфері стратегічних комунікації і забезпечення безпеки Держави і сприяє глибокому розумінню окремих питань дискурс-аналізу, лінгвокультурології та лінгвопрагматики.

## ЗАПИТАННЯ ДО ЗДОБУВАЧКИ:

**Івасишина Т.А., кандидат філологічних наук, доцент:** Які українські наративи поширювали в українському інформаційному просторі в досліджуваний період?

**Снігур Л.А.:** У 2022-2023 роках в українському інформаційному просторі поширювався наратив «Волонтери – потужна сила України». Підґрунтям для цього наративу було звернення Президента України В. Зеленського напередодні Міжнародного дня волонтерів. Прагматична спрямованість цього наративу полягала у формуванні уявлення про те, що волонтери разом із армією наближають державу до перемоги. Зафіксовано позиціонування волонтерства як суспільної цінності. У 2024 р. відбулася зміна наративу на «Волонтери – люди, які творять історію». Проте прагматична спрямованість залишилася – об'єднання суспільства. З'явилася нова мета: сформувані уявлення, що волонтером може бути кожен – і відома особа, і дитина. Тобто ключове покликання залишилося незмінним – це ідея єднання. Ці результати підтверджують дані соціологічного опитування, результати якого наведено на слайді нижче. У 2022 – 2023 рр. за даними соціологічної групи «Рейтинг», рівень довіри населення до волонтерів становив 87%. У 2024 р. цей показник склав 83%. Отже, наративи, що формуються державою, сприяють об'єднанню населення та вибудовують довірливі стосунки між громадянами й волонтерськими організаціями.

Це також підтверджують результати асоціативного експерименту, що був проведений. Ми опитали 104 респонденти й отримали 312 асоціативних реакцій на стимул «волонтер». Найчастіші реакції такі: *допомога, добро, людина, патріот, відданість, безкорисливість, чесність, віра*. Ці лексеми безпосередньо пов'язані з ціннісними уявленнями українського суспільства та є надзвичайно важливими в умовах кризи, адже сприяють формуванню національної стійкості.

**Гладченко А. М., кандидат філологічних наук, доцент:** Що ви використовували для аналізу такого великого обсягу матеріалу?

**Снігур Л.А.:** Я використовувала аналітичний сервіс Attack Index. Цей інструмент дозволяє проаналізувати всі матеріали, які є в інформаційному просторі досліджуваної країни. За запитом у систему вводимо ключове слово та встановлюємо часові межі, протягом яких ми хочемо отримати інформацію. Система автоматично збирає матеріали, які є доступними в інформаційному просторі відповідної країни. У нашому випадку – це були інтернет-джерела з українського інформаційного простору. Також система автоматизовано забезпечує збирання даних з російських і американських джерел.

**Демська О. М., доктор філологічних наук, професор:** Дякую за представлення. Ви зазначили, що волонтерство – це лише верхівка айсберга, а під ним – ціннісна основа суспільства. Ми довіряємо державі менше, ніж одне одному, і саме через щоденні волонтерські практики ця довіра виявляється. Чи засвідчує Ваш матеріал подібну картину?

**Снігур Л.А.:** Згідно з українськими етимологічними словниками, лексема «волонтер» є запозиченням із французької мови. Під час дослідження я звернулася до історичних словників і виявила, що в українській мові був власний відповідник

– «охочий», який мав значення ‘людина, яка за власним бажанням допомагає іншим’. На жаль, за радянських часів ця лексема зникла. У словниках початку ХХ століття вона ще була зафіксована, однак у радянських словниках – ні. В лексикографічних джерелах представлено лише запозичене слово «волонтер». Це дуже показовий момент, адже свідчить про те, що волонтерство як явище було органічною частиною української культури ще до сучасних запозичень – воно має власні мовні корені та відповідає глибинним ціннісним орієнтирам суспільства.

**Демська О.М., доктор філологічних наук, професор:** Я думаю, що цей матеріал якраз і підкреслює те, що наш український дискурс відрізняється від англомовного американського, а не є його похідним.

**Снігур Л.А.:** Так, це дійсно відображено в мові. Цікавим є той факт, що в американській культурі лексема *volunteer* вживається як для позначення осіб, які добровільно вступають до підрозділів збройних сил, так і в гуманітарному контексті. Тобто вони не розмежовують мілітарне й немілітарне значення. У російській мові взагалі відбувається змішування понять «доброволець» і «волонтер». Ці слова вважають синонімами, хоча насправді «доброволець» у російському законодавстві вже офіційно закріплено як учасник військових підрозділів, тобто підрозділів ЗС РФ. Це викривляє зміст поняття волонтерства. В українській мові та культурі чітко розмежовано мілітарний і немілітарний аспекти. Це зафіксовано як на законодавчому рівні, так і на рівні суспільної свідомості: ми маємо і День добровольця, і Міжнародний день волонтера. Це означає, що для українців волонтерство – це окрема форма громадянської активності, відмінна від участі в бойових діях. І це чітко закріплено і в мові, і в ментальності.

**Голіченко Л. М., кандидат філологічних наук, доцент:** Пані Ларисо, дякую Вам за чистоту мовлення під час виступу, яке відповідає нормам сучасної української літературної мови. Доповідь була змістовна, логічна. Відповідають стилістичним нормам вислови «теоретичний складник», «у межах дослідження», «компонентна структура». У дослідженні окреслено категорійно-понятійний апарат та здійснено етимологічний, семантичний і когнітивний аналізи. У чому полягає практичне значення Вашого дослідження?

**Снігур Л.А.:** Практичне значення моєї роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані під час викладання курсів зі стратегічних комунікацій, зв'язків із громадськістю, а також у підготовці фахівців безпекового сектору. Наразі підготовлено навчальний посібник для працівників сектору безпеки, зокрема для студентів і курсантів Національної академії Служби безпеки України.

**Гладченко А.М., кандидат філологічних наук, доцент:** Ви зазначали, що в українській лінгвокультурі слова «волонтер» і «волонтерка» функціонують як окремі концепти, а в російській – «волонтерка» є лише субконцептом. Будь ласка, як Вам вдалося це визначити?

**Снігур Л.А.:** Аналіз було проведено з використанням аналітичного сервісу «Attack Index». Ми зробили окремі запити за ключовим словом «волонтерка» в українському та російському інформаційних просторах. Результати значно відрізнялися. У російському сегменті – дуже низький рівень уживаності слова

«волонтерка», що свідчить про те, що цієї лексеми в мовній картині світу РФ немає. Натомість частіше використовувалося словосполучення «жінка-волонтер», що вказує на акцентуванні статі, а не на рівність ролей.

Ми проаналізували КТГ і побачили, що в російському просторі вони повністю збігаються із загальним концептом «волонтер».

Натомість в українській ЛК лексема «волонтерка» має додаткові смислові нашарування: лексична одиниця має значення 'воительница', 'оберіг', 'захисниця військових'.

У в російському просторі – це традиційні, усталені образи, які нав'язують пасивність або підтримку без активної участі.

Крім того, в українському інформаційному полі є лексеми, що описують конкретні дії жінок-волонтерок – активні патріотичні практики, які вбудовані в український культурний код. Ці маркери свідчать про високий рівень залученості жінки як суб'єкта волонтерського дискурсу. У російському ж дискурсі таких практик або немає, або репрезентовано застарілими образами

**Снитко О.С., доктор філологічних наук, професор:** Скажіть, будь ласка, а чи знайомі ви з працями Марини Стародубської, зокрема з її книжкою «Як розпізнати українця?» Вона відомий культуролог, фахівчиня з міжкультурної комунікації, яка якраз аналізує відмінності між волонтерством як суспільним явищем в українській і російській культурах. Вона пов'язує це з етнокультурними рисами обох народів.

**Снігур Л. А.:** Коли ми починали працювати над темою і вивчати теоретичні засади, ця наукова праця ще не була видана. Але я дуже вдячна вам за згадку – обов'язково звернуся до цієї роботи.

**Снитко О. С., доктор філологічних наук, професор:** У Вас прекрасно проведений когнітивно-дискурсивний аналіз цього концепту, тому з лінгвістичної позиції в мене немає жодних зауважень чи питань.

**Кузьменко В.І., доктор філологічних наук, професор:** Я переглянув фрагменти Вашої літератури, зокрема в лексикографічному розділі. Там я побачив покликання на словник Брокгауза і Єфрона – це старе джерело. Чи він дійсно використовувався?

**Снігур Л.А.:** Так, ми використовували його для аналізу лексичної одиниці волонтер у російській мові.

## В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

**Науковий керівник доктор філологічних наук, професор Компацева Л. Ф.:** Актуальність дисертаційної праці Снігур Л. А. зумовлена необхідністю комплексного вивчення дискурсу волонтерства в лінгвокультурологічному вимірі як складника демократичного розвитку суспільства і безпекового середовища в умовах повномасштабної агресії РФ. Матеріал праці сприятиме виробленню проактивних лінгвістичних механізмів протидії ворожим наративам, упровадженню ефективних комунікацій між

державними, безпековими інституціями і суспільством та формуванню національної стійкості українців.

Не викликає сумніву наукова новизна дисертаційного дослідження. В ньому *уперше*: системно проаналізовано дискурс волонтерства в американській, українській і російській лінгвокультурах періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну; доведено, що в ЛК США і УЛК розвиток дискурсу волонтерства зумовлений демократичними процесами розбудови громадянського суспільства, в РЛК – деструктивною державною політикою країни-агресорки, спрямованою на залучення громадян до загарбницьких війн; обґрунтовано дискурсоутворювальну роль концепту *ВОЛОНТЕР*, що пов'язано з особливостями вияву, відбиття і фіксації в мові й дискурсі когнітивно-прагматичних трансформацій у сфері волонтерської діяльності, зумовлених російсько-українською війною; *удосконалено* підходи до розгляду лінгвокультури як простору забезпечення інформаційної безпеки Держави, зокрема визнано, що в умовах повномасштабного вторгнення РФ в нашу Державу відбулося принципове відмежування української лінгвокультури, орієнтованої на демократичні форми розбудови загальнонаціонального дискурсу, від російської – спрямованою на закріплення концептів *ТОТАЛІТАРИЗМ* і *АГРЕСІЇ* як дискурсоутворювальних; концепт-аналіз у частині формування концептуально-тематичних груп, наповнення яких з'ясовувалося за допомогою технології Великих Даних, що дозволило визначити принципову відмінність значеннєвих компонентів концепту *ВОЛОНТЕР* в УЛК та РЛК (зокрема 'людина, яка за власним бажанням допомагає нужденним' – для УЛК, 'людина, яка приєдналася до війська, добровільно підписала контракт з Росгвардією' – для РЛК); *запропоновано* методику дослідження волонтерського дискурсу у лінгвокультурологічному вимірі.

Дисертаційна праця спрямована на реалізації положень Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. Обрана тема відповідає п.п. 1 і 24 Основних напрямів наукових та науково-технічних досліджень в системі Служби безпеки України, затверджених наказом Центрального управління СБ України від 08.04.2017 р. № 209

Практичне значення отриманих результатів визначається теоретико-лінгвістичною та прикладною спрямованістю дисертації та полягає в тому, що викладені висновки, положення й емпіричний матеріал дослідження було використано під час волонтерської діяльності дисертантки з початку російської агресії в Україні, а також від час викладання дисциплін «Зв'язки з громадськістю», «Стратегічні комунікації» в Національній академії СБ України і написання навчального посібника.

Отримані результати дослідження також впроваджено в освітній процес і наукову діяльність Національної академії СБ України (акт впровадження від 21.05.2025).

Уважаю, що дисертаційна праця Л. Снігур «Дискурс волонтерства: лінгвокультурологічний вимір» відповідає паспорту спеціальності 035 Філологія.

За змістом, науковою новизною, теоретичною і практичною цінністю, змістом публікацій дисертаційна робота відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44. Тому вважаю за можливе просити Вчені раду НА СБ України про утворення разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Л. Снігур.

**Демська О.М., доктор філологічних наук, професор:** Ця робота заслуговує на високу оцінку. Вона має як практичну, так і теоретичну цінність. Тут чітко розкрито питання добровольців і волонтерів, показано розбіжності в національних дискурсах, зроблено акцент на тому, що ми не є «одним народом», як намагається подати ворог. Це дуже важливий акцент. Крім того, навіть без філологічного складника, сама ідея дослідження та відображення думок і настроїв суспільства є дуже цінною. Це – частина інформаційної безпеки. Отже, я вважаю, що робота є сильною і її потрібно рекомендувати до захисту.

**Голіченко Л. М., кандидат філологічних наук, доцент:**

Так, я отримала текст, ознайомилася з ним і також хочу підтримати. Робота вражає своїм обсягом, структурою, ретельною підготовкою. Вона має як наукову, так і практичну вагу. Я знаю, що Лариса Анатоліївна дійсно все зробила самостійно, працювала над цим довго. Я також підтримую рекомендацію до захисту.

**Черненко Т.В., кандидат філолософських наук:** Вважаємо, що дисертація Снігур Л.А. заслуговує бути рекомендованою до захисту.

Отже, дозвольте оголосити проєкт висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Снігур Л. А. на тему: «Дискурс волонтерства: лінгвокультурологічний вимір», підготовлений за результатами презентаційної доповіді та результатами обговорення дисертаційної роботи.

## **ВИСНОВОК**

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Снігур Лариси Анатоліївни на тему:**

**«Дискурс волонтерства: лінгвокультурологічний вимір»,  
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань  
03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія**

**Обґрунтування вибору теми дослідження.** Дисертаційну роботу присвячено дослідженню дискурсу волонтерства в лінгвокультурологічному вимірі. У праці визначено параметри дискурсу волонтерства як типу соціальної поведінки; проаналізовано спільні та притаманні концепту *ВОЛОНТЕР* значення в американській, українській та російській лінгвокультурах; доведено дискурсоутворювальну роль концепту *ВОЛОНТЕР* у дискурсі волонтерства на

підставі аналізу дискурсивних фрагментів, представлених в інформаційному просторі США, України, РФ періоду повномасштабного вторгнення Росії в Україну (лютий 2022 р. – жовтень 2024 р.); обґрунтовано, що дискурс волонтерства є маркером розвитку демократичного суспільства; зафіксовано тенденцію до формалізації дискурсу волонтерства в тоталітарному суспільстві та його маніпулятивне використання для вуалювання деструктивної політики країни-агресорки.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.** Дисертаційна праця спрямована на реалізації положень Стратегії забезпечення державної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 16.02.2022 р. № 56/2022, Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. Обрана тема відповідає п.п. 1 і 24 Основних напрямів наукових та науково-технічних досліджень в системі Служби безпеки України, затверджених наказом Центрального управління СБ України від 08.04.2017 р. № 209.

**Метою** дисертаційної праці є дослідження дискурсу волонтерства в американській, українській і російській лінгвокультурах періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну (лютий 2022 року – жовтень 2024 року).

Досягнення мети передбачає виконання таких *завдань*:

1. Окреслити теоретичні підходи до дослідження дискурсу волонтерства в сучасній лінгвістиці. Розробити методику аналізу дискурсу волонтерства в лінгвокультурах США, України та РФ.

2. Виявити складники дискурсу волонтерства в досліджуваних лінгвокультурах як типу соціальної поведінки.

3. Визначити спільні та національно-специфічні ознаки концепту *ВОЛОНТЕР* у досліджуваних лінгвокультурах.

4. Обґрунтувати дискурсоутворювальну роль концепту *ВОЛОНТЕР* у міжнародних та національних нормативно-правових документах.

5. Схарактеризувати трансформації наративів у дискурсах волонтерства досліджуваних лінгвокультур.

**Об'єкт дослідження** – дискурсивні практики волонтерства.

**Предметом дослідження** є дискурс волонтерства у лінгвокультурологічному вимірі.

**Наукова новизна отриманих результатів** полягає в тому, що робота є першим комплексним дослідженням дискурсу волонтерства в лінгвокультурологічному вимірі, за результатами якого зроблено висновки щодо позиціонування в дискурсі волонтерства державних комунікативних стратегій щодо зовнішньої і внутрішньої політики, зокрема в умовах війни. Найбільш важливими науковими положеннями, що сформульовані в дисертації та винесені на захист, убачаються такі:

*уперше*:

– системно проаналізовано дискурс волонтерства в американській, українській і російській лінгвокультурах періоду повномасштабного вторгнення РФ в Україну; доведено, що в ЛК США і УЛК розвиток дискурсу волонтерства

зумовлений демократичними процесами розбудови громадянського суспільства, в РЛК – деструктивною державною політикою країни-агресорки, спрямованою на залучення громадян до загарбницьких війн;

– обґрунтовано дискурсоутворювальну роль концепту *ВОЛОНТЕР*, що пов'язано з особливостями вияву, відбиття і фіксації в мові й дискурсі когнітивно-прагматичних трансформацій у сфері волонтерської діяльності, зумовлених російсько-українською війною;

*удосконалено:*

– підходи до розгляду лінгвокультури як простору забезпечення інформаційної безпеки Держави, зокрема визнано, що в умовах повномасштабного вторгнення РФ в нашу Державу відбулося принципове відмежування української лінгвокультури, орієнтованої на демократичні форми розбудови загальнонаціонального дискурсу, від російської – спрямованою на закріплення концептів *ТОТАЛІТАРИЗМ* і *АГРЕСІЇ* як дискурсоутворювальних;

– концепт-аналіз у частині формування концептуально-тематичних груп, наповнення яких з'ясовувалося за допомогою технології Великих Даних, що дозволило визначити принципову відмінність значенневих компонентів концепту *ВОЛОНТЕР* в УЛК та РЛК (зокрема 'людина, яка за власним бажанням допомагає нужденним' – для УЛК, 'людина, яка приєдналася до війська, добровільно підписала контракт з Росгвардією' – для РЛК);

*дістали подальшого розвитку:*

– дискурсивний підхід до дослідження концептів як основи формування національної системи цінностей, національної стійкості в умовах війни;

– нарративний дискурс-аналіз у частині щодо «битви нарративів» як маркеру соціально-політичної ситуацій в окремій державі і світі загалом; доведено, що інтенсивність трансформації нарративів (на прикладі дискурсу волонтерства) зумовлена станом стабільності або напруженості соціально-політичної ситуації, зокрема відсутність воєнних дій зумовлюють стабільність стратегічного нарративу;

– аналіз гендерних концептів у вимірі демократичного розвитку загальнонаціонального дискурсу. Зокрема визначено, що тенденція до використання фемінітиву *волонтерка* в УЛК є свідченням визнання рівноправної участі жінок у захисті Держави; використання в РЛК іменувань *волонтер* або *жінка-волонтер* замість *волонтерка* в РЛК є маркером її патріархатної спрямованості.

**Практичне значення отриманих результатів** визначається теоретико-лінгвістичною та прикладною спрямованістю дисертації та полягає в тому, що викладені висновки, положення й емпіричний матеріал дослідження було використано під час волонтерської діяльності дисертантки з початку російської агресії в Україні, а також від час викладання дисциплін «Зв'язки з громадськістю», «Стратегічні комунікації» в Національній академії СБ України і написання навчального посібника.

Отримані результати дослідження також впроваджено в освітній процес і наукову діяльність Національної академії СБ України (акт впровадження від 21.05.2025).

**Особистий внесок дисертанта.** Усі результати кваліфікаційної наукової праці отримані дисертанткою особисто. Публікації одноосібні.

**Апробація результатів дослідження.** Основні положення і результати дисертаційної роботи апробовані на 4 міжнародних та всеукраїнських конференціях, зокрема: 1) XV Міжнародна науково-практична конференція «Психолінгвістика в сучасному світі – 2020» (Переяслав-Хмельницький, Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2020); 2) IV Міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки і оборони: проблеми, досвід, перспективи» (Київ, Національний університет оборони, 2023); 3) Міжнародна науково-практична конференція «Законодавчі аспекти протидії особливо небезпечним злочинам в Україні» (Київ, Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, 2024)»; 2) XII Всеукраїнська наукова конференція молодих учених, студентів та курсантів «Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека» (Київ, НА СБ України, 2021).

**Публікації.** За результатами проведених досліджень опубліковано 8 наукових праць, серед яких: 4 статті в наукових фахових виданнях України, 4 праці апробаційного характеру.

### Список опублікованих праць за темою дисертації:

**Наукові праці у наукових виданнях, що включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань МОН України:**

1. Снігур Л. А. Концепти ВОЛОНТЕР і ВОЛОНТЕРСТВО: історичний контекст та перспективи розвитку (погляд лінгвіста). *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*, 2022. Вип. 45. С. 109 – 128. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.1.31>

2. Снігур Л. А. Концепт *ВОЛОНТЕР(КА)* в міжнародних та національних нормативно-правових документах (на матеріалі документів ООН, США, України, РФ). *Міжнародний філологічний часопис*, 2024. № 4. С. 9 – 20. <https://doi.org/10.31548/philolog/4.2024.09>

3. Снігур Л. А. Трансформація наративного дискурсу щодо волонтерської діяльності в медійному просторі України (лютий 2022 р. – січень 2024 р). *Folia Philologica* 2024. № 8. С. 79 – 90. <https://doi.org/10.17721/folia.philologica/2024/8/10>

4. Снігур Л. А. Походження лексеми *ВОЛОНТЕР* у вимірі соціолінгвістичних процесів. *Вісник науки та освіти*, 2025. 3(33) С. 623 – 631. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3\(33\)-623-631](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-3(33)-623-631)

**Список публікацій, які засвідчують апробацію результатів дисертації:**

5. Снігур Л. А. Дискурс волонтерського руху в світі сучасних лінгвістичних досліджень. *Психолінгвістика в сучасному світі – 2020*: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції. Переяслав-Хмельницькій, 2020. С. 22 – 23.

6. Снігур Л. А. До проблеми визначення концепту *ВОЛОНТЕР* в англійській, російській, українській мовах. *Комунікативні стратегії інформаційного суспільства: лінгвістика, право, інформаційна безпека*: матеріали XII Всеукраїнської наукової конференції молодих учених, студентів та курсантів. К.: НА СБ України, 2021. Ч. I. С. 222 – 227.

7. Снігур Л. А. Волонтерство як складова гуманітарного реагування та інструмент публічної дипломатії. *Стратегічні комунікації у сфері забезпечення національної безпеки і оборони: проблеми, досвід, перспективи*: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. К.: НУОУ, 2023. С. 40 – 42.

8. Снігур Л. А. Жінка-волонтер: концептуальне протистояння – росія vs Україна. *Законодавчі аспекти протидії особливо небезпечним злочинам в Україні*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. К. 2024. С. 199 – 203.

**Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:**

1. Легкоконець В, Компанцева Л. Снігур Л. Практичний вимір стратегічних комунікацій в умовах війни (кращі кейси науково-практичної школи зі страткому Національної академії Служби безпеки України). *Практичний порадник «Рекомендації та кращі кейси впровадження стратегічних комунікацій в умовах війни»*. Київ : НА СБУ, 2023. С. 226-232 (подано до друку).

2. Kompantseva L., Lehkokonets V., Snihur L. Practical Dimension of Strategic Communications under the Conditions of War (the best cases of StratCom Fundamental and Applied Research School of the National Academy of the Security Service of Ukraine). *Implementation of Strategic Communications under the War Conditions. Recommendations and Best Cases: practical guide* / [V. Azarova et al., under the general editorship by L. Kompantseva]. Kyiv : NA SSU, 2024. P. 175 – 180.

3. Снігур Л.А. Взаємодія безпекових і державних інституцій із волонтерськими організаціями як інструмент забезпечення безпеки держави : навчальний посібник. Київ: НА СБ України, 2025. 84 с.

**Характеристика особистості здобувачки.** Снігур Л.А. під час виконання дисертаційної роботи виявила: ерудованість та обізнаність у предметі дослідження, наполегливість, працьовитість, ініціативу, творчі здібності та уміння зосереджуватися на конкретних питаннях, самостійно та логічно розв'язувати теоретичні та практичні завдання; володіє навичками критичного аналізу матеріалу (проблеми) в роботі з теоретичною, методологічною та джерельною базою. Здобувачка виявляє захопленість науковою та педагогічною роботою, прагнення у всьому дійти суті.

**Оцінка мови та стилю дисертації.** Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури. Обсяг та оформлення дисертації відповідає вимогам МОН України. Зміст основних отриманих результатів чітко та повно сформульовано у висновках.

### **УХВАЛИЛИ:**

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Снігур Лариси Анатоліївни на тему: «Дискурс волонтерства: лінгвокультурологічний вимір», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – Гуманітарні науки за спеціальністю 035 –Філологія.

2. За результатами презентації здобувача наукових результатів та її обговорення на розширеному засіданні кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики Національної академії Служби безпеки України, з'ясовано, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Снігур Л. А. відповідає спеціальності 035 Філологія, вимогам 6–9 Порядку з присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її оформлення – Вимогам до оформлення дисертації, затверджених МОН України від 12.01.2017 № 40.

3. Запропонувати Вченій раді Національної академії СБ України утворити разову спеціалізовану вчену раду з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації Снігур Л.А. у складі:

Голова ради:

Демська Оріся Мар'янівна – доктор філологічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії проактивного забезпечення стратегічних комунікацій Центру стратегічних комунікацій Навчально-наукового інституту інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій Національної академії Служби безпеки України, (м. Київ);

Рецензент:

Івасишина Тетяна Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри східноєвропейських мов Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії СБ України (м. Київ);

Опоненти:

Корольов Ігор Русланович – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри полоністики Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Київ);

Ізотова Наталя Павлівна – доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології і філософії мови, Київського національного лінгвістичного університету (м. Київ);

Пальчевська Олександра Святославівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та перекладознавства Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Львів).

Компетентність членів разової ради відповідає вимогам п.14-16 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМ України від 12 січня 2022 р. № 44.

Результати голосування присутніх на міжкафедральному семінарі кафедри стратегічних комунікацій та прикладної лінгвістики, кафедри східноєвропейських мов та кафедри ділового українського мовлення: «за» – 14, «проти» – немає, «утримався» – немає, у тому числі «за» – 4 доктори та 6 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

**Голова засідання:**

Професор кафедри східноєвропейських мов  
Національної академії СБ України  
доктор філологічних наук, професор

«19» травня 2025 р.

Володимир КУЗЬМЕНКО

**Учений секретар засідання:**

Доцент кафедри стратегічних комунікацій  
та прикладної лінгвістики  
центру стратегічних комунікацій  
Навчально-наукового інституту  
інформаційної безпеки та стратегічних комунікацій  
Національної академії СБ України

кандидат філософських наук  
«19» травня 2025 р.

Тетяна ЧЕРНЕНКО